

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

TBS Nederland
T.a.v. Mevrouw Van Bussel en de heer Beintema

Datum 22 juni 2023
Onderwerp Terugkoppeling jaargesprekken FPC's

Geachte mevrouw Van Bussel en de heer Beintema,

De Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: de Inspectie) voerde in november en december 2022 jaargesprekken met de Forensisch Psychiatrische Centra (hierna: FPC's). In haar meerjarenperspectief¹ stelt de Inspectie zich onder meer als doel het in beeld hebben van de uitvoering door het volgen van ontwikkelingen om vroegtijdig problemen en risico's te kunnen signaleren. Zij wil in verbinding staan met de organisaties waarop zij toezicht houdt. Met het oog daarop heeft de Inspectie jaargesprekken gehouden met de FPC's. Met de jaargesprekken heeft de Inspectie op een laagdrempelige manier informatie opgehaald over de betreffende instelling en de sector. Tijdens de jaargesprekken besteedde de Inspectie aandacht aan knelpunten en positieve punten die de FPC's ervaren, ontwikkelingen en trends, en de opvolging van aanbevelingen uit eerdere Inspectie-onderzoeken. Tijdens de jaargesprekken sprak de Inspectie met het bestuur van de FPC's, medewerkers en ter beschikking gestelden (hierna: tbs-gestelden) en de Commissies van Toezicht (hierna: CvT's). Daarnaast kreeg de Inspectie in iedere kliniek een rondleiding.

Tijdens de jaargesprekken zijn verschillende thema's besproken, zoals beveiliging, integriteit, de druk op de capaciteit en de beperkte mogelijkheden voor de door- en uitstroom. Deze thema's komen voort uit eerdere onderzoeken², regulier toezicht en signalen uit mediaberichten, andere onderzoeken en burgerbrieven. Ten tijde van de jaargesprekken liepen er twee incidentonderzoeken.³ Deze staan los van de (inhoud van) de jaargesprekken.

In deze brief koppelt de Inspectie de overkoepelende bevindingen van de jaargesprekken terug. Deze bevindingen kennen geen oordeel van de Inspectie. Zoals hierboven beschreven gaat het de Inspectie erom op de hoogte te zijn van wat er speelt. Deze brief vormt de afronding van de jaargesprekken.

¹ [Meerjarenperspectief 2021-2024](#), Inspectie van Justitie en Veiligheid, februari 2021.

² [Geen kant meer op kunnen](#), Inspectie Justitie en Veiligheid, oktober 2020; [Incidentonderzoek FPC de Oostvaarderskliniek](#), Inspectie Justitie en Veiligheid, oktober 2020; [Incidentonderzoek FPC de Kijvelanden](#), Inspectie Justitie en Veiligheid, december 2020.

³ De onderzoeken die lopen zijn een [incidentonderzoek](#) naar de ontvluchting van twee tbs-gestelden in FPC de Pompestichting en een [incidentonderzoek](#) naar het dodelijke steekincident in CPT Veldzicht.

Inspectie Justitie en Veiligheid

Hoge Nieuwstraat 8
2514 EL Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

Contactpersoon

Inspectie Justitie en Veiligheid

contact@inspectie-jenv.nl

Projectnaam

Jaargesprekken FPC's

Ons kenmerk

4724250

Bijlagen

1

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Klinieken

In het kader van de jaargesprekken bezocht de Inspectie de volgende FPC's:

FPC Dr. S. van Mesdag
FPC Pompestichting
FPC Van der Hoeven kliniek
FPC de Kijvelanden
FPC de Oostvaarderskliniek
FPC de Rooyse Wissel

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 juni 2023

Ons kenmerk
4724250

De Inspectie besloot geen jaargesprek met CTP Veldzicht te voeren vanwege het ernstige incident dat op 5 november 2022 plaatsvond en het feit dat de Inspectie naar aanleiding daarvan een onderzoek⁴ is gestart.

Algemene opmerkingen

De Inspectie heeft de bezoeken aan de FPC's in het kader van de jaargesprekken ervaren als prettig en transparant. De verschillende gesprekspartners vertelden open over wat er speelde, tegen welke knelpunten ze aanliepen en hoe volgens hen de interne samenwerking en de samenwerking met verschillende ketenorganisaties verliep. De directies van de FPC's waren in de gesprekken reflectief en stonden open voor de bevindingen van de Inspectie.

De Inspectie ziet dat er veel betrokkenheid bestaat bij de mensen die zij in het kader van de jaargesprekken sprak. Niet alleen door de directie, maar ook door andere medewerkers van de FPC's, tbs-gestelden en leden van de CvT's wordt meegedacht over verbetermogelijkheden, bijvoorbeeld op het gebied van communicatie, inrichting en beveiliging. Daarbij is het voor de FPC's voortdurend zoeken naar een balans tussen veiligheid en zorg. Resocialisatie is het uitgangspunt, maar tegelijkertijd is resocialisatie alleen mogelijk wanneer dat op een veilige manier kan plaatsvinden. Met deze uitdaging hebben FPC's dagelijks te maken en de Inspectie ziet dat daar intern aandacht voor is.

De Inspectie ziet ook dat de onderlinge verbondenheid tussen de FPC's groot is. Klinieken wisselen ervaringen uit en trekken samen op, bijvoorbeeld bij het starten van pilots met betrekking tot de inzet van nieuwe technische middelen. Incidenten in een kliniek hebben hun weerslag op personeel en tbs-gestelden van andere FPC's. Klinieken bespreken de leerpunten die voortkomen uit grotere incidenten om zo van elkaar te leren.

De FPC's geven aan positief te zijn over het contact met de Dienst Justitiële Inrichtingen (hierna: DJI). Er wordt, meer dan voorheen, in gezamenlijkheid naar een probleem gekeken.

Uit de gesprekken met de FPC's is verder gebleken dat de FPC's, ondanks de voornoemde betrokkenheid van medewerkers, tbs-gestelden en andere betrokkenen, te maken hebben met verschillende uitdagingen. In de afgelopen jaren is het aantal tbs-gestelden toegenomen.⁵ Ook is er volgens de FPC's sprake van een toename van tbs-gestelden met meer complexe problematiek. Een krappe arbeidsmarkt zorgt eveneens voor uitdagingen. Deze aspecten leiden tot knelpunten in de uitvoering die de Inspectie verderop in deze brief beschrijft. Bij

⁴ [Onderzoek naar dodelijk steekincident Veldzicht](#), Inspectie Justitie en Veiligheid, 7 november 2022.

⁵ [Hoeveel tbs-patiënten zijn er in Nederland? \(tbsnederland.nl\)](#).

de aanpak van deze uitdagingen helpt het volgens de FPC's niet dat incidenten veel aandacht krijgen in de media en dat veel minder aandacht wordt besteed aan zaken die wél goed gaan. Dit komt de beeldvorming niet ten goede en heeft volgens de FPC's invloed op het oplossen van de hieronder uitgewerkte knelpunten.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Datum
22 juni 2023

Ons kenmerk
4724250

Eén van de thema's die de Inspectie tijdens de jaargesprekken besprak, betreft de beveiliging van de FPC's. Aangezien openbaarmaking van de bevindingen van de Inspectie op dit punt veiligheidsrisico's meebrengt, kiest de Inspectie ervoor om dit deel van de bevindingen niet openbaar te maken en enkel – in de vorm van een bijlage bij deze brief – te adresseren aan TBS Nederland.

Besproken thema's

Hieronder beschrijft de Inspectie wat zij tijdens de jaargesprekken heeft opgehaald met betrekking tot een aantal thema's.

Personele bezetting

De FPC's hebben moeite met het op orde houden van de personeelsbezetting. De arbeidsmarkt is krap. FPC's proberen op allerlei manieren nieuwe medewerkers te werven, bijvoorbeeld door aansluiting te zoeken bij onderwijsinstellingen en gastlessen te verzorgen. Ook organiseren ze meeloopdagen en wervingscampagnes.

Een bijkomend probleem is dat er veel verloop is van personeel binnen verschillende disciplines. Instromend personeel is over het algemeen jong en kiest er vaak voor om na een paar jaar werkzaam te zijn geweest in een FPC, de overstap te maken naar een andere organisatie.

In de tussentijd weten FPC's de bezetting zodanig op orde te houden dat de dagelijkse gang van zaken binnen de kliniek zoveel mogelijk doorgang vindt. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van ZZP-ers, zij-instromers en zorgondersteuners. Dergelijke mogelijkheden vormen tot op zekere hoogte een oplossing voor de personeelskrapte, al kan niet iedere vervanger worden ingezet op afdelingen waar tbs-gestelden met complexe problematiek verblijven. Ook in dit verband geldt dat er voortdurend wordt gezocht naar een balans tussen zorg en veiligheid. Niettemin leiden personele uitdagingen soms tot aangepaste programma's. Bij een tekort aan personeel kiezen klinieken er dan voor om de dagprogramma's van tbs-gestelden aan te passen, bijvoorbeeld door hen eerder in te sluiten, of om (on)begeleide verlopen in te trekken. Dit leidt tot onrust en frustratie bij tbs-gestelden.

In- door- en uitstroom

Een ander knelpunt is de in-, door- en uitstroom van tbs-gestelden. Zoals gezegd is het aantal tbs-gestelden in de afgelopen jaren toegenomen. Binnen het gevangeniswezen wacht een toenemend aantal tbs-gestelden op plaatsing in een FPC.⁶ Tegelijkertijd is het volgens FPC's lastiger geworden om tbs-gestelden vanuit een FPC door te laten stromen naar een behandel- of verblijfsvoorziening. Dit vanwege de complexe problematiek waarmee tbs-gestelden vaak te maken hebben, en bijna alle tbs-gestelden die het FPC verlaten begeleiding vanuit de reguliere zorg nodig hebben. Maar ook door het ontbreken van de benodigde vervolgvoorzieningen door de afbouw van de klinische capaciteit in de reguliere geestelijke gezondheidszorg. Tussen de klinieken onderling is er nauwelijks ruimte om tbs-gestelden te verplaatsen. FPC's geven aan dat er ook weinig

⁶ [Tweede Kamer, voortgangsbrief forensische zorg, 31 januari 2023, kenmerk: 4 4 31629.](#)

doorplaatsmogelijkheden zijn voor tbs-gestelden die een individuele benadering nodig hebben of groepsongeschikt zijn. FPC's proberen – waar mogelijk – op het eigen terrein doorstroomvoorzieningen te creëren.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

In- en doorstroomproblemen zijn er volgens enkele FPC's ook als het gaat om opname op afdelingen voor Extreem Vlucht- en Beheersgevaarlijke tbs-gestelden (hierna: EVBG). Hoewel EVBG-afdelingen altijd instemmen met een opname, is er niet in alle gevallen onmiddellijk een plek op een EVBG beschikbaar. Bovendien is de uitstroom vanuit een EVBG soms lastig waardoor het voorkomt dat een EVBG overbelast raakt.

Datum
22 juni 2023

Ons kenmerk
4724250

Aandacht voor integriteit

Het thema integriteit is actueel. Er hebben zich in de afgelopen jaren, en ook recent, meerdere incidenten binnen FPC's voorgedaan die betrekking hebben op dit thema. Een verbeterslag is daarom noodzakelijk. De Inspectie ziet echter ook een positieve ontwikkeling op dit vlak. Binnen de FPC's is er veel aandacht voor integriteit en de bewustwording daarvan in de praktijk. Het thema komt structureel aan bod tijdens overleggen, teamdagen en in scholing. Er zijn klinieken die werken met een signaalplan op basis waarvan signalen van integriteitskwesaties eerder in beeld komen. Er wordt sterk ingezet op elkaar aan durven te spreken. Dat vereist volgens de FPC's een cultuuromslag. Daarmee hebben alle klinieken een start gemaakt.

Luisteren naar elkaar

In een aantal FPC's zijn de tbs-gestelden en de CvT van mening dat er door het bestuur wordt geluisterd naar signalen die zij naar voren brengen en dat er iets met die signalen wordt gedaan. Er is in die gevallen ook ruimte voor overleg. Zo zijn er klinieken die het gesprek aangaan met een tbs-gestelde naar aanleiding van een klacht. Gebleken is dat een dergelijk gesprek een positief effect kan hebben op de klachtbehandeling. De tbs-gestelde voelt zich gehoord, hetgeen geregeld leidt tot intrekking van de klacht. Uit gesprekken met tbs-gestelden is gebleken dat tbs-gestelden meer tevreden zijn wanneer ze het idee hebben dat er naar hen wordt geluisterd.

De Inspectie ziet echter ook dat er klinieken zijn waar tbs-gestelden aangeven zich niet gehoord te voelen door de directie. Zij geven aan behoefte te hebben aan meer communicatie met het bestuur. Die behoefte bestaat ook bij enkele CvT's.

Creativiteit en nieuwe ontwikkelingen

De FPC's zijn blijvend in ontwikkeling. Dat ziet de Inspectie bijvoorbeeld terug in het feit dat klinieken zelf doorstroommogelijkheden creëren op eigen terrein, in de inzet van technologische mogelijkheden bij behandeling en beveiliging, ontwikkelingen om de kwaliteit van behandeling en beveiliging te verbeteren en de wijze waarop men personeel werft.

Afsluitend

De Inspectie ziet dat elk FPC zijn eigen uitdagingen heeft en dat klinieken hard werken om deze uitdagingen het hoofd te bieden. Medewerkers zijn betrokken en men is op verschillende vlakken innovatief. Hoewel de Inspectie een aantal verbetermogelijkheden ziet, neemt de Inspectie tegelijkertijd waar dat de FPC's ook te maken hebben met factoren die zij niet geheel zelf in de hand hebben, zoals de plaatsingsdruk in combinatie met personeelstekorten. Medewerkers staan daardoor vaak voor ingewikkelde situaties waarin zij de veiligheid moeten

waarborgen en tegelijkertijd de zorg aan tbs-gestelden moeten leveren die van hen verwacht wordt.

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Binnen die geschetste omstandigheden ziet de Inspectie dat de FPC's hun best doen om hun taken op een veilige en verantwoorde wijze uit te voeren. Hierbij is zowel de maatschappelijke veiligheid als de veiligheid van medewerkers en tbs-gestelden belangrijk.

Datum
22 juni 2023

Ons kenmerk
4724250

De Inspectie blijft de bovengenoemde ontwikkelingen volgen in het kader van haar reguliere toezicht.

Hoogachtend,

A.Q. Bosma
Afdelingshoofd Straffen